

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**ФАКУЛЬТЕТ ЗАХИСТУ РОСЛИН, БІОТЕХНОЛОГІЙ
І ЕКОЛОГІЇ**

ЗБІРНИК

матеріалів доповідей

**ІХ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ**

І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

**«ЕКОЛОГІЯ – ФІЛОСОФІЯ ІСНУВАННЯ
ЛЮДСТВА»**

19-20 квітня 2023 р.

Київ – 2023

УДК 113/119: 502/504

E45

Збірник містить матеріали доповідей учасників ІХ Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених «Екологія – філософія існування людства», що проходить 19-20 квітня 2023 р. на базі кафедри екології агросфери та екологічного контролю факультету захисту рослин, біотехнологій та екології Національного університету біоресурсів та природокористування України.

Мета конференції - підвищення ефективності та якості наукових досліджень, підтримки зв'язків у науковій галузі серед студентів, аспірантів, молодих вчених вищих аграрних навчальних закладів України та країн Європи, представлення, обговорення та використання результатів досліджень.

Матеріали конференції надруковані в авторській редакції, автори несуть відповідальність за поданий матеріал.

Організаційний комітет: Кондратюк В.М., Коломієць Ю.В., Наумовська О.І., Паламарчук С.П., Строкаль В.П.

Відповідальні за випуск: Паламарчук С.П., Наумовська О.І.

Ухвалено вченою радою факультету захисту рослин, біотехнологій та екології (протокол №8 від 20 квітня 2023 р.).

УДК 504.61:355.01

АНАЛІЗ ЙМОВІРНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ НАСЛІДКІВ ВОЄННИХ ДІЙ НА НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК «СВЯТІ ГОРИ»

*Скряга В.О., студентка 2 курсу, факультету захисту рослин, біотехнологій та екології
Сальнікова А.В., кандидат с.-г. наук, старший викладач кафедри загальної екології,
радіобіології та безпеки життєдіяльності
Національний університет біоресурсів і природокористування України*

Національний природний парк "Святі гори" розташований у північній частині Донецької області (Бахмутському і Краматорському районах) поруч з містом Святогірськ. Парк є крейдяними горами на яких збереглися рідкісні та реліктові види, зокрема, Сосна крейдяна, 48 видів рослин та 50 видів тварин занесених до Червоної книги України. Однак, внаслідок повномасштабної війни майже 80% території національного парку знищено [1, 2]. Воєнні дії впливають на природні біоценози шляхом лісових пожеж, вибухів боєприпасів та бомб, зведення фортифікаційних споруд, забруднення паливно-мастильними речовинами, токсичними речовинами та продуктами згоряння [3]. Все це призвело до серйозної шкоди природно-заповідним територіям України, зокрема, НПП «Святі гори», що матиме як короткострокові так і довгострокові наслідки.

Розглянемо основні ймовірні екологічні наслідки воєнних дій на Національний – природний парк «Святі гори». Першим та головним екологічним наслідком воєнних дій є безпосереднє знищення живих організмів у зоні ураження вибухів снарядів, бомб та боєприпасів, зокрема, їх термічної та хімічної дії. Основну небезпеку для становлять лісові пожежі, що уже знищили 60-70% соснових насаджень парку та інших рідкісних рослин та ареали існування десятків рідкісних видів тварин. Пошкодження ґрунтового покриву лісової екосистеми внаслідок пожеж зумовлює ряд фітоценотичних змін, наприклад пошкодження або зниження деревостану, знищення підліску, ярусів та трав'яної рослинності. В свою чергу, зміна лісових екосистем призводить до зміни гідрологічної режиму та мікроклімату території

Іншим не менш важливим наслідком лісових пожеж є забруднення атмосферного повітря вуглекислим газом, метаном, оксидом вуглецю, азотом, оксидом азоту, аміаком, які є парниковими газами. Забруднення атмосфери негативно впливає на процеси фотосинтезу, росту і розвитку рослин, а також на життєдіяльність тварин. Можлива міграція забруднюючих речовин з атмосфери у ґрундове чи водне середовище завдяки перенесенню забруднюючих речовин, «самоочищенню» атмосфери та гравітаційному осіданню твердих часток.

Під час вибуху вивільняється велика кількість токсичних речовин, а саме: важких металів, сірки та азоту, що призводить до забруднення ґрунтів. Шляхом міграції хімічних речовин може відбутися забруднення поверхневих та підземних вод, продуктів харчування,

що в результаті буде сприяти розвитку хронічних інтоксикацій та різноманітних захворювання населення.

Велика кількість військової техніки у зоні бойових дій сприяє забрудненню ґрунту паливно-мастильними матеріалами та нафтопродуктами. Внаслідок цього у ґрунті відбувається порушення біохімічних та мікробіологічних процесів, що негативно впливає на живлення рослин, гальмує їх ріст і розвиток рослин, тощо.

Замінування територій є невід'ємною складовою активних бойових дій на Сході України, оскільки ворог активно заміновує парки, сквери, міську та сільську інфраструктуру. В результаті замінування територій можуть відбутися вибухи або лісові пожежі.

Для екологічної оцінки наслідків воєнних дій на НПП «Святі гори» необхідно провести лабораторні та польові дослідження оцінити стан ґрунтів та присвоїти певний статус, що буде передбачати рекультивацию та її етапи проведення. Однак, відновлення ґрунтів внаслідок воєнних дій є складною, дорого вартісною, багатоетапною та довготривалою, що включає його обстеження та розмінування.

Література:

1. Бойченко Ю. 80% нацпарку «Святі гори» на Донеччині знищено під час бойових дій. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nikvesti.com/ua/news/public/263455>

2. Від бойових дій горить національний парк і заповідник ЮНЕСКО! [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uncg.org.ua/vid-bojovuykh-dij-horyt-natsionalnyj-park-i-zapovidnyk-iunesko/>

3. Вплив воєнних дій на дику природу України – Ukraine War Environmental Consequences Work Group. Ukraine War Environmental Consequences Work Group – Seeking solutions through information sharing about the environmental impacts of the war. UWEC Work Group. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uwecworkgroup.info/uk/impact-of-military-action-on-ukraines-wild-nature/>

4. Зав'ялова Л.В., Протопопова В.В., Панченко С.М., Смаголь В.О., Коломійчук В.П., Кучер О.О., Шевера М.В. 2022. Синантропізація рослинного покриву України унаслідок воєнних дій. Подолання екологічних ризиків та загроз для довкілля в умовах надзвичайних ситуацій. Полтава — Львів: НУПП імені Юрія Кондратюка: Середняк Т.К. – С . 31–52.